

Soko lastavičar / Falco subbuteo

**МАЛИ
ВРШАЧКИ РИТ**
Будући парк природе

2011.

Мали вршачки рит се простира североисточно од Вршца, од саме градске зоне до села Велико Средиште и северозападно од Вршачких планина, са којима чини јединствену еколошку, структурну и функционалну целину и хранидбену базу за многе врсте. По облику је дугуљасто, затворено удубљење дужине 11 km и ширине око 2 km, правца југозапад-североисток, на надморској висини између 80 и 90 m.

Мали вршачки рит је веома особено станиште, другачије од већине водених и влажних подручја у Србији. И поред обимних хидромелиоративних захвата у прошлости, није преведен у обрадиво земљиште и остао је вредно и богато влажно подручје чији се карактер нарочито испољава током влажних сезона. Одликују га суве и влажне ливаде, баре и тршћаци, са карактеристичним представницима живог света. Међу њима се посебно издвајају угрожене врсте биљака и животиња, како карактеристичних панонских врста, тако и врста везаних за борео-монтане баре и тресаве. Утврђено је присуство два панонска субендема: звјездчице (*Aster sedifolius*) и безбридњаче (*Puccinellia distans*), а ту се налази и сиротињска трава (*Glyceria declinata*), нова врста за флору Србије и друге ретке и угрожене врсте, попут сиљавине (*Peucedanum officinale*), степског гуштера (*Podarcis taurica*), патке њорке (*Aythya nyroca*) и правца (*Struthio struthio*). Због наведених вредности, ово станиште је предмет све већег интересовања орнитолога и посматрача птица из Србије и околних држава. До сада је забележено присуство чак 176 врста птица.

Завод за заштиту природе Србије предложио је Мали вршачки рит за заштиту, као парк природе II категорије – природно добро од великог значаја, односно Подручје за управљање врстама и стаништима (IV Habitat/Species Management Area). Заједно са Вршачким планинама, Мали рит је у границама једног од 42 подручја значајних за птице (IBA – Important Bird Area) у Србији. Укупна површина будућег заштићеног подручја је 931 ha, од тога у другом степену је 449 ha, док је у трећем степену 482 ha.

Барска Перуника / *Iris pseudacorus* L.

Постоје бројни фактори коју угрожавају природне вредности Малог вршачког рита, а међу најзначајнијима су: уништавање станишта и промена намене простора, неодрживо коришћење, угрожавање биодиверзитета, неконтролисан лов, асфалтни пут Вршац – Велико Средиште – Марковац (пресеца природну везу Малог рита и Вршачких планина и представља баријеру на којој страда велики број животиња), недовољна свест грађана и доносилаца одлука о значају заштите Малог рита.

Тренутно највећи фактор угрожавања је одсуство мера активне заштите на овом подручју. Иако је Завод за заштиту природе студију заштите са предлогом мера и управљача (ЈП „Варош“) завршио још 2008. године и упутио је локалној самоуправи на усвајање, Скупштина општине Вршац још увек није усвојила одлуку о заштити Малог вршачког рита. У међувремену је ступио на снагу и нови Закон о заштити природе, тако да се одлука сада не може усвојити док се не усагласи са новим одредбама. Одсуство заштите чини да се сви угрожавајући фактори несметано испољавају и да се свакодневно губе вредности због којих је ово подручје предложено за заштиту. Надамо се да ће општина Вршац након усаглашавања са новим Законом брзо прогласити заштиту, а до тада очекујемо више комуникације са грађанима и обавештења о разлозима одлагања проглашења заштите.

Један од услова прикључења Србије ЕУ и важан приоритет Националног програма заштите животне средине је повећање заштићених површина на укупно 10% државне територије. Тренутно је око 6% територије Србије под заштитом, па су најважнији задаци проширење површине постојећих и проглашење нових заштићених подручја. Усвајањем одлуке о заштити Малог вршачког рита, општина Вршац може допринети испуњењу овог циља и обезбедити изванредан развојни, економски, еколошки и генетички ресурс.

Орао змијар / *Circus galicus*

Сива ветрушка / *Falco vespertinus*

Лабуд Грбац / *Ciconia nigra*

Тачци у степи / *Corvus frugilegus*

Сиријска чешњарка / *Pelobates siriacus*

Барска корњача / *Testudo heremita*

Орао кликташ / *Aquila pomarina*

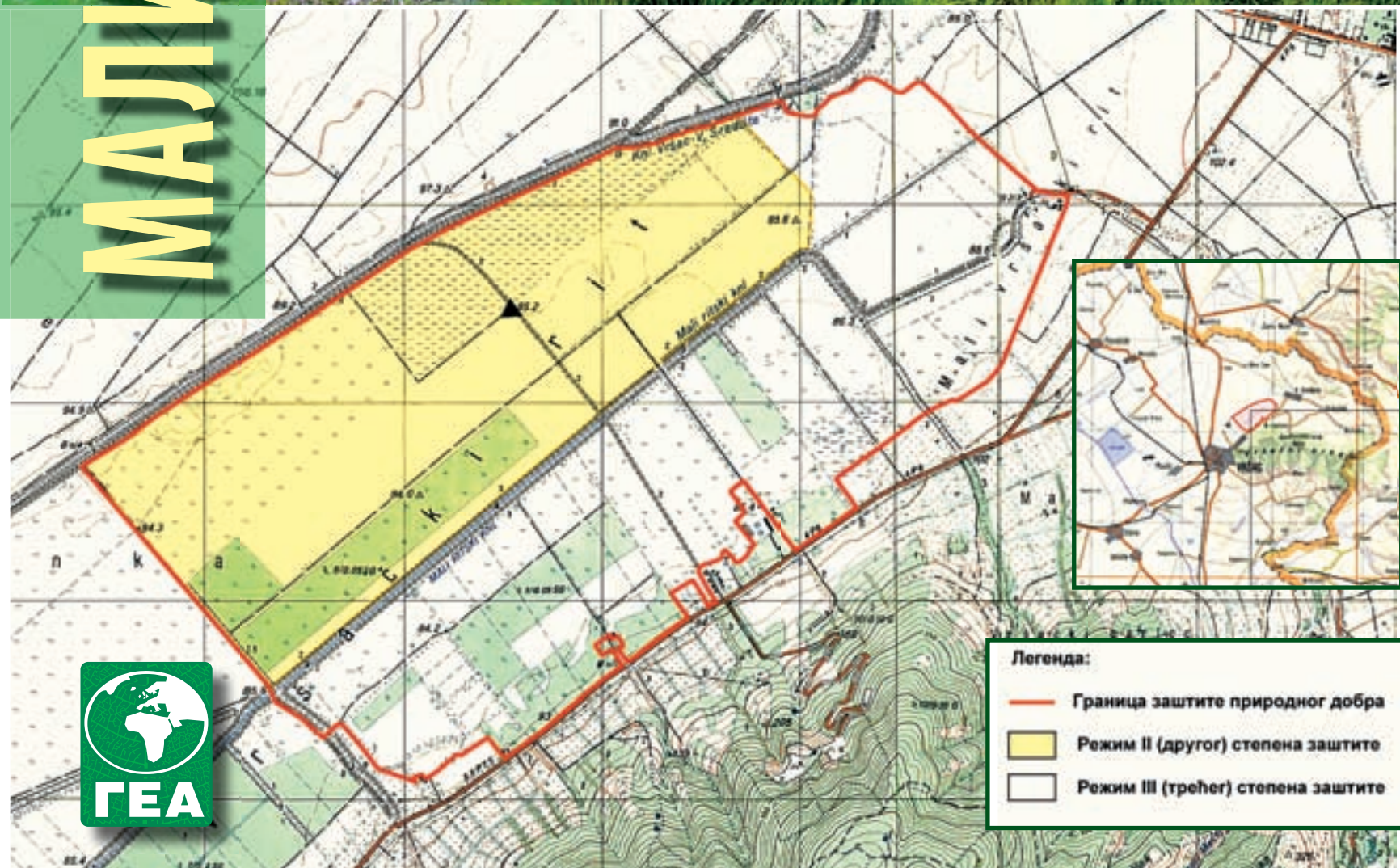

Сибирска Перуника / *Iris sibirica*

Гнездо властелице / *Ciconia nigra*

МАЛИ ВРШАЧКИ РИТ

Бели слез / *Althaea officinalis*

Младунци мишара / *Butel butel*

Гнездо сивога сврачка / *Lanius minor*

Смук / *Elaf longisima*

Мали рит

Природњачко друштво „Геа“
Дом омладине Вршац
Дворска 28
26300 ВРШАЦ
www.gea.org.rs
geapdvs@hemo.net

Овај пројекат је реализован уз
финансијску подршку Министарства
Покрајинског секретеријата за заштиту
животне средине и одрживи развој
АП Војводине

BirdLife
ИВА
Important Bird Area

Олографије: Миливој Вучановић
Дизајн и припрема: Горан Димитријевић - Уметничка радионица СЕМИРА МИДА
Штампа: ТУЛИ штампарија